

Asia: VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §, 6 § ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Ulkoministeriö näkee valmistellun lainsäädäntömuutoksen tarpeellisena. Hallinnon palvelujen nopea digitalisaatio edellyttää, että myös aihealueen lainsäädäntö on ajan tasalla ja tukee palvelujen sähköistämistä tukevia uudistuksia. Ulkoasiainhallinnon näkökulmasta on kuitenkin syytä tuoda esille, että palveluja Suomen rajojen ja myös EU:n alueen ulkopuolella käyttävien kansalaisten ja tahojen mahdollisuudet niiden tasapuoliseen hyödyntämiseen eivät ole erilaisista teknisistä sekä käytännön rajoitteista johtuen samalla tasolla kuin kotimaassa voidaan hahmottaa.

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku: Yleiset säännökset

-

2 luku: Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

Luonnoksen pykälässä neljä käsitellään palvelujen saavutettavuutta, jossa erityisesti on ulkoasiainhallinnon näkökulmasta on huomioitava palvelujen globaali ulottuvuus janka digitalisaatio mahdollistaa. Palvelujen rakentamisessa on huomioitava, että huoltotöistä ja muista katkoista aiheutuvia ns. hitaampia palveluaikoja ei juuri ole, vaan käytettävyytsvaade käytetyimpien osalta voi olla 24/7 ja 365. Tällöin palveluarkkitehtuurin tulee olla kapasitetiltaan ja esim. monennuksen avulla sellainen, että siitä ei muodostu paikkariippuvainen. Vaihtoehtoisten palvelumuotojen järjestäminen sähköisten palvelujen rinnalle Suomen rajojen ulkopuolella on käytännössä mahdollisuuksiltaan erittäin rajoitettua.

Luonnoksen kuudennessa pykälässä sivutaan tunnistautumista. Mikäli palvelu edellyttää ns. vahvaa tunnistautumista on huomioitava ne rajoitteet, jotka EU:n alueen ulkopuolella pitkään asuneilla Suomen kansalaisilla ainakin toistaiseksi on tunnistautumiseen tarvittavien välineiden saamisessa.

3 luku: Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Saavutettavuuden osalta globaalissa toimintaympäristössä on edelleen teknisiä haasteita, jotka on huomioitava palvelujen suunnittelussa ja palveluarkkitehtuurissa.

4 luku: Saavutettavuusvaatimusten valvonta ja oikeussuoja

Saavutettavuusvalvonnan ja yleensä toiminnan järjestelyissä on varottava hallinnollisen taakan kasvattamista, jonka kustannukset saattavat kohota yllättävän suuriksi, mikäli toimintaprosessia ei ole kattavasti hahmotettu. Ulkoisainhallinnon toimiessa globaalisti on myös todennäköistä, että palvelujen saavutettavuudessa joudutaan tilanteisiin, jossa niiden tuottamisessa ja välittämisessä kohdataan luonnoksen perustelumuikeissaakin mainittuja esteitä ja rajoitteita.

5 luku: Erinäiset säännökset

-

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

Välitettäessä tai tuettaessa muiden hallinnon toimijoiden sähköisiä palveluja ulkomaanedustustoissa - mikäli tällainen tilanne syntyy - on todettava, että hallinnonalan resurssit ovat tehtävään hyvin rajalliset. Palvelut tulee suunnitella siten, että niille taataan riittävä tuki jossa huomioidaan myös palvelujen käyttö maan rajojen ulkopuolella aikaikkunoineen.

4. Muut kommentit

Luottamuksen säilymisen kannalta on oleellista, että palvelujen turvaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Palvelujen tietoturvallisuuden arviointiin tulee luoda malli, jonka avulla on mahdollista testata palvelukokonaisuuden toimivuutta erityisesti tapauksissa, jossa palveluilla on runsaasti keskinäisiä riippuvuuksia.

Uusikartano Ari
Ulkoasiainministeriö